

Колеснік К.А. Організації групової діяльності дітей у закладах дошкільної освіти: практикум. Вінниця : ВДПУ, 2021. 52 с.

Колеснік К.

ОРГАНІЗАЦІЇ ГРУПОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ПРАКТИКУМ

Анотація. У практикумі зазначено основні теоретичні питання навчальної дисципліни «Організації групової діяльності в закладах дошкільної освіти», які допоможуть ретельно підготуватись до практичних занять, опрацювати рекомендовану літературу, організувати самостійну роботу та підготовку до контролю рівня засвоєння знань та навичок. У додатках наведені зразки-орієнтири до різних групових видів діяльності дітей дошкільного віку, які допоможуть майбутнім вихователям ЗДО методично правильно організовувати групову діяльність дошкільників під час проходження педагогічної практики.

Ключові слова: групова діяльність, діти дошкільного віку, заклад дошкільної освіти.

Kolesnik K.

ORGANIZATIONS OF CHILDREN'S GROUP ACTIVITIES IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS: WORKSHOP

Abstract. The workshop outlines the main theoretical issues of the discipline "Organization of group activities in preschool education", which will help to carefully prepare for practical classes, study the recommended literature, organize independent work and prepare to control the level of knowledge and skills. The appendices provide samples of guidelines for different group activities of preschool children, which will help future educators of ZDO methodically and correctly organize group activities of preschoolers during pedagogical practice.

Key words: group activity, preschool children, preschool institution.

ОРГАНИЗАЦИИ ГРУППОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ В ЗАВЕДЕНИЯХ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ПРАКТИКУМ

Аннотация. В практикуме отмечены основные теоретические вопросы учебной дисциплины «Организации групповой деятельности в учреждениях дошкольного образования», которые помогут тщательно подготовиться к практическим занятиям, проработать рекомендованную литературу, организовать самостоятельную работу и подготовку контроля уровня усвоения знаний и навыков. В приложениях приведены образцы-ориентиры для разных групповых видов деятельности детей дошкольного возраста, которые помогут будущим воспитателям ЗДО методически правильно организовывать групповую деятельность дошкольников во время прохождения педагогической практики.

Ключевые слова: групповая деятельность, дети дошкольного возраста, заведение дошкольного образования.

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Кафедра дошкільної освіти

**ОРГАНІЗАЦІЇ ГРУПОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ
У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

ПРАКТИКУМ

для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

Вінниця 2021

Колеснік К.А. Організації групової діяльності дітей у закладах дошкільної освіти: практикум. Вінниця : ВДПУ, 2021. 52 с.

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри дошкільної освіти факультету дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол №7 від 15 січня 2021 р.)

Рецензенти:

Лапшина І. М., канд. пед. наук, доцент, професор кафедри дошкільної та початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

Коломієць Л. І., канд. пед. наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Практикум відповідає вимогам Базового компонента дошкільної освіти, орієнтований на впровадження освітньої програми розвитку дітей від 2 до 7 років «Дитина». Допоможе майбутнім вихователям закладів дошкільної освіти опанувати основні теоретичні питання навчальної дисципліни «Організації групової діяльності в закладах дошкільної освіти», ретельно підготуватись до практичних занять, опрацювати рекомендовану літературу, організувати самостійну роботу та підготовку до контролю рівня засвоєння знань та навичок. Також наведені у додатках зразки-орієнтири до різних групових видів діяльності дітей дошкільного віку допоможуть майбутнім вихователям ЗДО методично правильно організувати групову діяльність дошкільників під час проходження педагогічної практики.

Навчальне видання призначене для студентів спеціальності «Дошкільна освіта», викладачів педагогічних дисциплін ЗВО, вихователів закладів дошкільної освіти.

Передмова

Дошкільна освіта – перша ланка в системі освіти України, від якості якої залежить динаміка особистісного зростання дитини, її життєві установки та світосприйняття; доведено її пріоритетність як фундаменту цілісної неперервної освіти. Вона розглядається науковцями як спеціальна сфера соціального життя, своєрідний соціокультурний феномен, сутнісна характеристика етносу, суспільства, людської цивілізації, способів її самозбереження й розвитку, цілісна єдність навчання, виховання, розвитку й саморозвитку особистості (Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років).

Інноваційні процеси у системі дошкільної освіти вимагають зміни поглядів педагогів на забезпечення нових підходів до організації освітнього процесу дітей раннього і дошкільного віку. Тому актуальною проблемою сучасної дошкільної освіти в Україні є пошук ефективних шляхів виховання та розвитку креативної, ініціативної особистості, здатної до реалізації свого творчого потенціалу і дослідницької активності в різних видах діяльності.

У державних нормативних документах (Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті», Базовий компонент дошкільної освіти) увага акцентується на нових підходах до виховання особистості дошкільника, розкритті її індивідуальних задатків, розвитку процесу самопізнання, віри у власні можливості. Це потребує підвищення компетентності вихователів, уміння педагогів використовувати нові форми роботи з дітьми, активізації взаємодії усіх суб'єктів освітнього процесу.

Ефективність групової діяльності має підтвердження в педагогічних і психологічних дослідженнях. Цю проблему вивчали Л. Аристова, Ю. Бабанський, І. Лернер, Х. Лейметс та інші. Значний внесок у розробку загальних принципів організації групової діяльності здійснили В. Дьяченко, К. Крутій, Н. Лазаренко, С. Нечай, О. Ярошенко та інші.

В умовах прискорення науково-технічного прогресу, створення

різноманітних корпорацій, надлишку інформації підвищується роль інформаційно-комунікаційних здібностей окремого індивіда, його спроможності працювати в парі або команді. У сучасних педагогічних і психологічних дослідженнях наголошується на потенціалі саме групової діяльності. Науковці стверджують, що для психічного розвитку дошкільника важливе значення мають ігрова, трудова й навчально-пізнавальна діяльності, які передбачають передусім групову форму організації. Тому так важливо ще на етапі професійного навчання підготувати майбутніх вихователів до методично правильної організації та керівництва різними груповими видами діяльності дітей дошкільного віку в освітньому просторі закладу дошкільної освіти.

Нами визначено основні завдання вивчення дисципліни «Організації групової діяльності в закладах дошкільної освіти»: *теоретико-методологічні* – систематизація знань студентів про групову діяльність та особливості її організації; *методичні* – оволодіння студентами методичними засадами педагогічного супроводу груповою діяльністю дітей дошкільного віку; *практичні* – формування умінь доцільно використовувати методи і прийоми організації групової діяльності в освітньому просторі закладу дошкільної освіти.

Практикум розроблений відповідно до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта. Початкова освіта», яким передбачено проведення лекційних, практичних і лабораторних занять, організацію самостійної роботи. На практичних заняттях з навчальної дисципліни «Організації групової діяльності в закладах дошкільної освіти» планується фронтальне обговорення теоретичних питань стосовно категоріально-понятійного апарату теорії групової діяльності та виконання студентами різного роду професійно-орієнтованих завдань. Організовані у такий спосіб практичні заняття озброюють майбутнього вихователя конкретними прийомами взаємодії з дітьми раннього та дошкільного віку в процесі групової діяльності, допоможуть

фахівцям дошкільної освіти суттєво підвищити якість і результативність освітньої роботи з дошкільниками.

На лабораторних заняттях студенти у супроводі викладача зможуть набути практичних навичок організації групової роботи з метою перевірки й підтвердження вивчених теоретичних положень. Кожне лабораторне заняття присвячене організації групових форм роботи під час різних видів діяльності дітей дошкільного віку.

У пропонованому практикумі представлені матеріали до трьох частин. У першій частині подана структура навчальної дисципліни за змістом і видами освітньої діяльності. Практичний другий блок являє собою розгорнуті плани 10 практичних та 9 лабораторних занять, систему вправ і завдань, що спрямовані на теоретичне усвідомлення і практичне засвоєння курсу. У третьому блоці представлено методичні матеріали, які допоможуть майбутньому вихователеві у підготовці до занять з дітьми дошкільного віку.

Мета навчально-методичного видання – допомогти студентам поглиблено вивчити основні теоретичні питання навчальної дисципліни «Організації групової діяльності в закладах дошкільної освіти», раціонально спланувати роботу з підготовки до практичних і лабораторних занять.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість <i>ЄКТС</i> – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Вибіркова	
Розділів – 3	Освітня програма Дошкільна освіта. Початкова освіта	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – виготовлення лепбуку		2-й	-
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		2-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи студента – 5	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		18 год	-
		Практичні, семінарські	
		20 год	-
		Лабораторні	
		18 год	-
		Самостійна робота	
		64 год	-
Вид контролю			
залік			

Співвідношення аудиторної та самостійної роботи денна форма навчання становить: 53% / 47%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1 *Метою навчальної дисципліни є* формування професійної компетентності майбутніх фахівців в галузі дошкільної освіти, що ґрунтується на вивченні теоретико-методичних основ групової діяльності дітей дошкільного віку в умовах суспільного дошкільного виховання та сім'ї.

2.2 *Основними завданнями* вивчення навчальної дисципліни «Організація групової діяльності в закладах дошкільної освіти» є: *теоретико-методологічні* – систематизація знань студентів про групову діяльність та особливості організації; *методичні* – оволодіння студентами методичними засадами педагогічного супроводу груповою діяльністю дітей дошкільного віку; *практичні* – формування умінь доцільно використовувати

методи і прийоми організації групової діяльності в освітньому просторі закладу дошкільної освіти.

2.3 Компетентності

2.3.1. Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної та початкової освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної та початкової освіти, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2.3.2. Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здійснення безпечної діяльності.

2.3.3. Фахові компетентності

ФК 1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

ФК 2. Здатність до розвитку в дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

ФК 3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій, логіко-математичної компетентності в дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку.

ФК 5. Здатність до розвитку в дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

ФК 6. Здатність до виховання в дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

ФК 7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

ФК 9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку.

ФК 12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

ФК 13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку.

ФК 16. Здатність до виховання в дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

ФК 17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

ФК 18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

ФК 19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

ФК 20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

ФК 21. Здатність до проєктування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування освітнього процесу в початковій ланці освіти.

2.4. Програмні результати навчання (за освітньо-професійною програмою)

Знання:

ПРН 1. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі, а також у процесі навчання в закладі початкової освіти; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку.

ПРН 2. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН 3. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН 4. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дошкільників і молодших школярів.

ПРН 5. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми

раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку в умовах закладів дошкільної та загальної середньої освіти.

ПРН 6. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

Уміння:

ПРН 7. Планувати освітній процес в закладах дошкільної та початкової освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПРН 9. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної та початкової освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний освітній простір закладів дошкільної та початкової освіти.

ПРН 12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПРН 13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись, психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної і початкової освіти та взаємодії з сім'єю.

ПРН 14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПРН 15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-етичні цінності.

ПРН 16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

Комунікація:

ПРН 17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками дітей.

ПРН 18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПРН 20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

2.5. Передумови вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Організація групової діяльності» базується на компетентностях, отриманих студентами у процесі вивчення навчальних дисциплін «Психологія раннього і дошкільного дитинства», «Психологія педагогічна», «Психологія загальна», «Педагогіка загальна зі вступом до спеціальності», «Педагогіка раннього і дошкільного дитинства».

2.6. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

2.6.1. Розуміти, описувати і аналізувати (знання):

- історичні аспекти розвитку групової діяльності, використання її в освіті дітей;
- складові методології групової діяльності;
- методичні особливості організації групової діяльності з дітьми дошкільного віку.

2.6.2. Критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання при розв'язанні професійних педагогічних завдань (уміння):

- проектувати групову діяльність дітей дошкільного віку;
- організовувати та проводити різні групові види діяльності дітей дошкільного віку;

- створювати умови для організації групової діяльності;
- здійснювати у процесі керівництва груповою діяльністю динамічну мобілізацію всіх її структурних компонентів на досягнення позитивного педагогічного результату;
- діагностувати особистісні досягнення дітей у ході групової діяльності.

2.6.3. Формувати комунікаційну стратегію із суб'єктами взаємодії (комунікація):

- адаптувати інформацію для адресата;
- будувати діалогічне спілкування з усіма суб'єктами освітнього процесу;
- здійснювати педагогічне стимулювання різнопланової діяльності педагогів, батьків та дітей;
- застосовувати методи педагогічного впливу на формування та становлення особистості педагогів і батьків;
- дотримуватися етичних норм у процесі формування комунікаційної стратегії із суб'єктами взаємодії;
- застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби учасників освітнього процесу.

2.6.4. Співвідносити рівень особистісного і професійного розвитку з сучасними потребами ринку праці (автономія і відповідальність):

- моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення;
- використовувати нові технології та активні методи організації взаємодії учасників освітнього процесу;
- сприяти розв'язанню проблем сімейного виховання;
- співвідносити рівень особистісного і професійного розвитку з сучасними потребами ринку праці.

3. Структура навчальної дисципліни

№ п/ п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
		Денна форма навчання				
		Всього	Лекції	Практичні	Лабораторн.	С.р.
Розділ 1. Теоретичні засади організації групової діяльності дітей дошкільного віку						
1	<i>Тема 1.</i> Навчальна дисципліна «Організація групової діяльності» у структурі фахової підготовки майбутнього вихователя дітей дошкільного віку	10	2	2	-	6
2	<i>Тема 2.</i> Технології групової діяльності: історична ретроспектива	14	4	4	-	8
3	<i>Тема 3.</i> Психолого-педагогічні особливості організації групової діяльності дітей дошкільного віку в ЗДО	10	2	2	-	6
Разом за розділом 1		34	8	8	0	20
Розділ 2. Організація групової діяльності дітей дошкільного віку						
5.	Тема 6. Технологія групової діяльності дітей дошкільного віку	10	2	2	2	4
4.	Тема 4. Методика організації групових форм роботи з дітьми дошкільного віку в освітньому процесі вітчизняних закладів дошкільної освіти	32	4	8	8	12
6.	<i>Тема 5.</i> Європейський досвід організації групової діяльності дітей дошкільного віку	13	2	-	4	5
7.	<i>Тема 7.</i> Психологічні ігри, вправи на розвиток командної єдності, відчуття командного духу	4	-	-	2	2
8.	<i>Тема 8.</i> Методичні узагальнення щодо впровадження групових видів діяльності дітей дошкільного віку в ЗДО	12	2	2	2	6
	ІНДЗ	15	-	-	-	15
Разом за розділом 2		86	10	12	18	44
Усього годин		120	18	20	18	64

4. Критерії та методи контролю

Методами оцінювання є усне і письмове опитування, виконання тестових завдань, письмові самостійні та контрольні роботи, захист індивідуальних навчально-дослідних завдань, самоаналіз й аналіз під час самооцінювання, взаємооцінювання. Залік.

Результат освітньої діяльності здобувача ступеня вищої освіти бакалавра оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінку **«відмінно»** отримує студент, який вільно володіє категоріальним апаратом дисципліни, має ґрунтовні знання теоретичного матеріалу та демонструє високий рівень методичної грамотності при виконанні завдань практичного спрямування. Відповіді студента містять аналітичний підхід до викладу навчального матеріалу, є ерудованими, базуються на використанні знань із суміжних дисциплін.

На оцінку **«дуже добре»** студент демонструє вільне володіння теоретичним матеріалом з даної дисципліни. У відповідях на питання студент може допускати несуттєві помилки за умови своєї загальної наукової грамотності. Відповіді повні, логічно структуровані. Студент володіє добре сформованими методичними уміннями та навичками організації групової роботи.

На оцінку **«добре»** студент демонструє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом курсу, уміє викласти його у взаємозв'язку з практичними уміннями і навичками, добре володіє методичними знаннями. У відповідях можуть траплятися окремі помилки, які суттєво не впливають на загальний рівень підготовки студента з даної дисципліни.

Оцінка **«задовільно»** ставиться студенту, який демонструє посереднє, фрагментарне володіння теоретичним матеріалом курсу, неточне трактування основних термінів і основних понять з основ теорії та методики навчання

мистецтву учнів початкової школи. Рівень сформованості практичних умінь недостатній.

Оцінка **«достатньо»** ставиться студенту, який демонструє володіння навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий. Відповіді неповні, поверхові.

Оцінку **«незадовільно»** отримує студент, який не засвоїв більшої частини програмового матеріалу, не володіє термінологією, не дає правильні відповіді на питання, або допускає суттєві помилки. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

Оцінка **«неприйнятно»** виставляється студенту, який володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Практичне заняття № 1

Тема: Навчальна дисципліна «Організація групової діяльності» у структурі фахової підготовки майбутнього вихователя дітей дошкільного віку

1. Підготовка теоретичних питань:

1. Місце навчальної дисципліни «Організація групової діяльності» у структурі фахової підготовки вихователя дітей дошкільного віку

2. Категоріально-понятійний апарат теорії групової діяльності: «група», «діяльність», «групова діяльність», «спільна діяльність», «форма організації навчання (виховання)» як базові поняття дисципліни. Їх сутність, основні ознаки

3. Значення групової діяльності у формуванні особистості дошкільника

4. Класифікація групових форм роботи дітей дошкільного віку

5. Переваги та недоліки застосування групових форм роботи у дитячих групах

2. Виконання практичних завдань:

1. Створіть макет (схематичне зображення) парної роботи та групової роботи дітей дошкільного віку. Запишіть свої міркування щодо значення групової діяльності у формуванні особистості дошкільника.

2. *Збагачуємо лексичний запас.* Випишіть із психолого-педагогічних джерел визначення термінів «група» «діяльність», «групова діяльність», «спільна діяльність», «взаємодія», зміст яких несе найбільш точну інформацію про поняття.

Література:

1. Дошкільна освіта : словник-довідник : понад 1000 термінів, понять та назв / упоряд. К.Л. Крутій, О.О. Фунтікова. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2010. 324 с.

2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний редактор В.Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 104 с.

3. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.

4. Жадан Л.В., Жадан В.П. Педагогічний словник. Харків : Вид.група «Основа», 2018. 144 с.

5. Колеснік К.А. Групова діяльність: дефінітивний аналіз. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2018. Випуск 52. С. 180-184.

6. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник. Харків : Прапор, 2004. 640 с.

7. Шинкарук В. І. Філософський енциклопедичний словник. Київ : «Абрис», 2002. 751 с.

Практичне заняття № 2

Тема: Технології групової діяльності: історична ретроспектива

1. Підготовка теоретичних питань:

1. Проблема групової діяльності в історії зарубіжної педагогічної думки

2. Погляди вітчизняних педагогів на роль групової діяльності в освітньому процесі

3. Стан досліджуваної проблеми на сучасному етапі розвитку дошкільної освіти

2. Виконання практичних завдань:

1. Презентуйте сучасний досвід вихователів вітчизняних закладів дошкільної освіти щодо використання технології групової діяльності дітей дошкільного віку.

Література:

1. Ваховський Л. Методологія дослідження історико–педагогічного процесу: постановка проблеми. *Шлях освіти*. 2005. № 2. С.7–11.

2. Колеснік К.А. Організація групової діяльності: історико-педагогічний аналіз (друга половина XVII – початок XX століття). *The*

Scientific Issues of Vinnytsia State M. Kotsyubynskyi Pedagogical University. Section: Pedagogics and Psychology. Issue 54 / Editorial board: Volodymyr I. Shakhov (editor-in-chief) and others. Vinnytsia : LLC «Nilan Ltd», 2018. P. 162-166.

3. Колеснік К.А. Проблема групової діяльності учнів в історії педагогічної думки. *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій* : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 6-8 квітня 2016р.). Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. Вип. 5. С. 150-152.

4. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки: посібник. Київ : Смолоскип, 2011. 376 с.

5. Степанова Т.М. Еволюція змісту дошкільної освіти у другій половині ХХ століття : монографія. Київ : Видавничий дім «Слово», 2010. 184 с.

6. Улюкаєва І.Г. Історія суспільного дошкільного виховання в Україні : навч. посібник. Бердянськ, 2007. 172 с.

Практичне заняття № 3

Тема: Психолого-педагогічні особливості організації групової діяльності дітей дошкільного віку в ЗДО

1. Підготовка теоретичних питань:

1. Психологічна характеристика вікових особливостей дітей
2. Психологічні механізми міжособистісної взаємодії дітей дошкільного віку
3. Розвиток та формування психічних процесів у дітей дошкільного віку в процесі групової діяльності

4. Норми і правила взаємодії в групах

2. Виконання практичних завдань:

1. Запишіть 10 якостей, які на Вашу думку, притаманні вихователю,

який працює із застосуванням технології групової діяльності.

2. Продумайте 3 ситуації, які могли б виникнути у процесі групової діяльності дошкільників. Опишіть шляхи їх розв'язання.

Література:

1. Бех І. Д. Духовно розвинена особистість у психовиховному вимірі. *Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики* : (до 25-річчя НАПН України) : [зб. наук. пр.] / НАПН України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова) та ін.]. Київ : Сам, 2017. С. 33–38.

2. Ілляшенко, Т. Психолого-педагогічна характеристика дитини: її мета і зміст. *Психолог*. 2014. № 18. С. 49–56.

3. Колеснік К. Співпраця в контексті соціально-особистісного розвитку старшого дошкільника. *La science et la technologie à l'ère de la société de l'information: coll. de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» з avec des matériaux de la conf. scientifique et pratique internationale*, Bordeaux, 3 mars, 2019. Bordeaux : OP «Plateforme scientifique européenne», 2019. V.6. – P.70-73.

4. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві) : навч. посіб. для вищ. навч. закладів. Київ : Освіта 1988. 255 с.

Практичне заняття № 4

Тема: Технологія групової діяльності дітей дошкільного віку

1. Підготовка теоретичних питань:

1. Технологія колективної творчої діяльності школярів: сутність, компоненти й особливості

2. Роль та місце технології групової діяльності в освітньому процесі ЗДО

3. Ознаки групової діяльності дітей

2. Виконання практичних завдань:

1. Визначте позитивні та негативні сторони застосування технології групової діяльності в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

Позитивні сторони (+)	Негативні сторони (-)

2.Складіть власний дидактичний сінквейн до поняття «групова діяльність».

Дидактичний сінквейн:

Перший рядок – це іменник (ключове слово).

Другий рядок – два прикметника, що представляють дві найбільш характерних ознаки цього іменника.

Третій рядок – три дієслова, що описують найбільш важливі процеси, що відбуваються із цим іменником.

Четвертий рядок – ключова фраза, найбільш важлива ідея.

П'ятий рядок – знову, але вже резюме або синонім іменника з першого рядка, метафора.

Література:

1. Гейко І. Інтерактивні форми і методи навчання. *Світло*. 2002. № 3. С. 51–53.
2. Кокарева І. Інтерактивні технології у навчанні. *Початкова школа*. 2006. № 2. С. 19–21.
3. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 142 с.
4. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Академвидав, 2006. 456 с.

Практичне заняття № 5-8

Тема: Методика організації групових форм роботи

з дітьми дошкільного віку в освітньому процесі

закладів дошкільної освіти

1. Підготовка теоретичних питань:

1. Основні форми групової роботи: ланкова, бригадна, парна. Цілі та

вимоги до їх організації

2. Особливості організації групової діяльності під час заняття
3. Організація групових форм роботи під час ігрової діяльності
4. Організація групових форм роботи під час праці
5. Особливості організації групової діяльності під час екскурсії
6. Особливості організації групової діяльності під час прогулянки

2. Виконання практичних завдань:

1. Запропонуйте 3-4 варіанти розподілу дітей на групи за різними критеріями.

2. Запропонуйте розташування столів для групової взаємодії під час різних видів діяльності (трудової діяльності, заняття, бесіди тощо). Обґрунтуйте свою думку.

Література:

1. Безсонова О. Соціо-ігрова взаємодія: загравання чи природний розвиток?. *Дошкільне виховання*. 2018. № 9. С. 10-13.

2. Гавриш Н. Рейпольська О. Дозвольте увійти... Допоможімо дитині соціалізуватися в доросло-дитячому співтоваристві. *Дошкільне виховання*. 2017. № 6. С.2-5.

3. Коваленко О. Особливості використання дидактичних ігор та вправ у освітньому процесі. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2014. № 12. С. 40-44.

4. Крутій К. Сучасне заняття та освітні ситуації. *Дошкільне виховання*. 2016. № 9. С. 6-10.

5. Лапшина І., Комарівська Н. Використання елементів сучасних інноваційних технологій у формуванні інтересу до дитячої літератури у дітей дошкільного віку. *Інноваційні технології в дошкільній освіті: Збірник наукових статей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. Переяслав-Хмельницький, 28–29 березня 2019 р. / за заг. ред. Л.О. Калмикової, Н.В. Гавриш. Переяслав-Хмельницький. ДВНЗ

«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». 2019. С. 85-87.

6. Нечай С. Учити співробітництва змалку. *Дошкільне виховання*. 2014. № 9. С. 14-19.

7. Соціальний розвиток дитини: старший дошкільний вік / Т.І. Поніманська, І.М. Дичківська, О.А. Кизлюк, Л.І. Кузьмук. Київ : Генеза, 2013. 88 с.

Практичне заняття № 9

Тема: Методичні рекомендації щодо впровадження групових видів діяльності дітей дошкільного віку в ЗДО.

1. Підготовка теоретичних питань:

1. Методичні рекомендації щодо впровадження групових видів діяльності дітей дошкільного віку в ЗДО.

2. Способи об'єднання дітей у групи.

2. Виконання практичних завдань:

1. Напишіть есе-роздум про важливість впровадження групових видів діяльності дітей дошкільного віку в ЗДО.

Література:

1. Волосюк М.А. Інтерактивні форми роботи на уроці. *Управління школою*. 2005. Черв. (№ 16-18). С. 70-78.

2. Інтерактивні технології навчання : теорія, досвід : метод. посіб. / авт.-уклад. : О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : А.П.Н., 2002. 136 с.

3. Інтерактивне навчання: технології, методи, мета: рекомендаційний список / уклад. О. М. Довженко ; НБ ЗДМУ. Запоріжжя : [ЗДМУ], 2016. 15 с.

4. Кондратюк О. Рекомендації з організації групової роботи. *Початкова освіта*. 2007. № 4. С. 3-7.

Лабораторне заняття № 1

Тема: Технологія групової діяльності дітей дошкільного віку

1. Підготовка теоретичних питань

1. Технологія колективної творчої діяльності школярів: сутність,

компоненти й особливості

2. Роль та місце технології групової діяльності в освітньому процесі
ЗДО

3. Ознаки групової діяльності дітей

2. Виконання професійно-орієнтованих завдань:

1. Презентуйте на два новітніх методи групової роботи із вихованцями.
Наприклад: *показуха, бесіда-діалог, уявна картина, дебати, пара, ланцюжок, снігова куля* тощо.

Література:

1. Гейко І. Інтерактивні форми і методи навчання. *Світло*. 2002. № 3. С. 51–53.

2. Кокарева І. Інтерактивні технології у навчанні. *Початкова школа*. 2006. № 2. С. 19–21.

3. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 142 с.

4. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Академвидав, 2006. 456 с.

Лабораторні заняття № 2-5

Тема: Методика організації групових форм роботи з дітьми дошкільного віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти

1. Підготовка теоретичних питань:

1. Основні форми групової роботи: ланкова, бригадна, парна. Цілі та вимоги до їх організації

2. Особливості організації групової діяльності під час заняття

3. Організація групових форм роботи під час ігрової діяльності

4. Організація групових форм роботи під час трудової діяльності

5. Особливості організації групової діяльності під час екскурсії

6. Особливості організації групової діяльності під час прогулянки

2. Виконання професійно-орієнтованих завдань:

1. Підготувати конспект заняття з використанням різних форм та видів

групової роботи. Змістова лінія і вікова група за вибором студента. Створити власноруч дидактичний матеріал для проведення заняття.

2. Розробити дидактичну гру, яку можна використовувати з дітьми дошкільного віку з метою їх співпраці у виконанні навчально-пізнавальних завдань і формуванні умінь взаємодії. Вікова група – за вибором студента. Підібрати та створити власноруч дидактичний матеріал для проведення дидактичної гри. Бути готовим до представлення на лабораторному занятті.

3. Розробити конспект проведення прогулянки з використанням різних групових форм роботи. Вікова група – за вибором студента.

4. Підготувати приклади групових вправ під час трудової діяльності.

Література:

1. Безсонова О. Соціо-ігрова взаємодія: загравання чи природний розвиток?. *Дошкільне виховання*. 2018. № 9. С. 10-13.

2. Гавриш Н. Рейпольська О. Дозвольте увійти... Допоможемо дитині соціалізуватися в доросло-дитячому співтоваристві. *Дошкільне виховання*. 2017. № 6. С.2-5.

3. Гра дошкільника : теорія і практика. Дайджест 5 / упор. Г.І.Григоренко. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС». 2007. 196 с.

4. Коваленко О. Особливості використання дидактичних ігор та вправ у освітньому процесі. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2014. № 12. С.40-44.

5. Колеснік К. Організація групової діяльності на заняттях з мови: поєднання ігрової та пізнавальної групової діяльності учнів першого класу// *Учитель початкової школи*. № 11. 2019 . С. 18-21.

6. Крутій К. Сучасне заняття та освітні ситуації. *Дошкільне виховання*. 2016. № 9. С. 6-10.

7. Лапшина І., Комарівська Н. Використання елементів сучасних інноваційних технологій у формуванні інтересу до дитячої літератури у дітей дошкільного віку. *Інноваційні технології в дошкільній освіті: Збірник наукових статей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної*

інтернет-конференції. Переяслав-Хмельницький, 28–29 березня 2019 р. / за заг. ред. Л.О. Калмикової, Н.В. Гавриш. Переяслав-Хмельницький. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». 2019. С. 85-87.

8. Нечай С. Учити співробітництва з малку. *Дошкільне виховання*. 2014. № 9. С. 14-19.

9. Соціальний розвиток дитини: старший дошкільний вік / Т.І. Поніманська, І.М. Дичківська, О.А. Кизлюк, Л.І. Кузьмук. Київ : Генеза, 2013. 88 с.

Лабораторні заняття № 6-7

Тема: Європейський досвід організації групової діяльності дітей дошкільного віку

1. Виконання практичних завдань:

1. Підготувати презентацію європейського досвіду організації групової діяльності дітей дошкільного віку.

Лабораторне заняття № 8

Тема: Психологічні ігри, вправи на розвиток командної єдності, відчуття командного духу

1. Підготовка теоретичних питань:

1. Психологічна характеристика вікових особливостей дітей
2. Розвиток і формування психічних процесів у дітей дошкільного віку в процесі групової діяльності

2. Виконання професійно-орієнтованих завдань:

1. Підготувати та продемонструвати ігри на розвиток вміння спілкуватися для дітей дошкільного віку (2-3 гри).

2. Підготувати та продемонструвати ігри та вправи на зближення дітей, їх згуртування, вміння діяти у спільній діяльності (2-3 гри).

Література:

1. Вікова і педагогічна психологія : навч. пос. для студ. вищ. навч. закладів / Уклад. О. В. Скрипченко та ін. 2-е вид., доп. Київ, 2007. 407 с.

2. Ломейко Л. Система вправ для розвитку психічних процесів дітей : поради батькам і педагогам. *Дитячий садок. Шкільний світ*. 2014. № 12. С. 25–30.

3. Нечай С. Учити співробітництва. *Дошкільне виховання*. 2014. № 9. С. 14-19.

Лабораторне заняття № 9

Тема: Методичні рекомендації щодо впровадження групових видів діяльності дітей дошкільного віку в ЗДО

1. Підготовка теоретичних питань:

1. Методичні рекомендації щодо впровадження групових видів діяльності дітей дошкільного віку в ЗДО

2. Способи об'єднання дітей у групи

2. Виконання професійно-орієнтованих завдань:

1. Підготувати пам'ятку (рекомендації) для вихователів щодо організації групової діяльності з дітьми старшого дошкільного віку.

Література:

1. Волосюк М.А. Інтерактивні форми роботи на уроці. *Управління школою*. 2005. Черв. (№ 16-18). С. 70-78.

2. Інтерактивні технології навчання : теорія, досвід : метод. посіб. / авт.-уклад. : О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : А.П.Н., 2002. 136 с.

3. Інтерактивне навчання: технології, методи, мета: рекомендаційний список / уклад. О. М. Довженко ; НБ ЗДМУ. Запоріжжя : [ЗДМУ], 2016. 15 с.

4. Кондратюк О. Рекомендації з організації групової роботи. *Початкова освіта*. 2007. № 4. С. 3-7.

ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА (навчальний проєкт)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з навчальної дисципліни «Організації групової діяльності у закладі дошкільної освіти» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми навчальної дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або увесь зміст навчальної дисципліни.

Вид ІНДЗ: методичні рекомендації з практичною частиною (розробка групових вправ під час різних форм роботи з дітьми дошкільного віку). Методичні рекомендації є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента спрямованої на розвиток у майбутніх вихователів умінь аналізувати, узагальнювати результати наукових досліджень у письмовій формі; коротко і стисло подавати виклад основних положень дослідження, формулювати висновки щодо проаналізованого наукового матеріалу.

Орієнтовна структура ІНДЗ у вигляді методичних рекомендацій на тему «Особливості організації групової діяльності в закладах дошкільної освіти»: вступ, основна частина, висновки, додатки (розробка групових вправ під час різних форм роботи з дітьми дошкільного віку), список використаних джерел. Зовнішній вигляд методичних рекомендацій – книжка.

Короткий термінологічний словник базових понять дисципліни

Група – об'єднання людей, створене на основі певної спільної для них ознаки, яка виявляється в їхній сумісній діяльності, зокрема у спілкуванні (*Психологічний словник*).

Група – це об'єднання, яке виникає на основі особистих симпатій, емоційних взаємин між її членами (*Базовий компонент дошкільної освіти*).

Група мала – це відносно невелике число безпосередньо контактуючих індивідів, об'єднаних загальними цілями або завданнями (*В. Шапар*).

Група велика – це кількісно не обмежена умовна спільність людей, яка формується на основі певних соціальних ознак і класової приналежності, статі, віку, національності; реальна, відома за складом учасників, складно організована спільність людей, що займається громадською діяльністю (*В. Шапар*).

Група вікова – один із різновидів умовної великої групи людей, об'єднаних за віковою ознакою. Відповідно до вікової періодизації виокремлюють групи дошкільників, студентів, молоді, групи середнього та зрілого віку (*В. Шапар*).

Група дифузна – спільність, у якій немає згуртованості як ціннісно-орієнтаційної єдності та спільної діяльності, здатної опосередкувати відносини її учасників (*В. Шапар*).

Діяльність – це динамічна система взаємодії суб'єкта зі світом, у процесі якої відбувається виникнення і втілення в об'єкті психічного образу та реалізація опосередкованих ним відносин суб'єкта у предметній дійсності (*В. Шапар*).

Діяльність – це спосіб буття людини у світі, здатність її вносити у дійсність зміни (*С. Гончаренко*).

Діяльність – це вид соціально зумовленої взаємодії цілісної особистості, суб'єкта з довкіллям, який виникає під впливом певної потреби і

спрямований на досягнення мети, що відповідає цій потребі, шляхом перетворення об'єктів діяльності (*О. Леонтьєв*).

Діяльність – це форма активності, що характеризує здатність людини чи пов'язаних з нею систем бути причиною змін у бутті. Ці зміни можуть стосуватися речового та енергетичного статусу об'єктів або їх інформаційного потенціалу (*В. Шинкарук*).

Спільна діяльність – це вид групової діяльності, в якій дії учасників спрямовано на досягнення спільної мети (*К. Крутій та О. Фунтікова*).

Групова діяльність – форма організації навчання в малих групах (3-7 дітей) на основі співробітництва з чітко розподіленими завданнями для дітей, об'єднаних спільною навчальною метою, яка сприяє формуванню вмінь співпрацювати, спілкуватися (*Короткий термінологічний словник*).

Групова діяльність – це безпосередня взаємодія між дітьми, їх спільну узгоджену діяльність (*Х. Лійметс*).

Групова діяльність – це спільна пізнавальна діяльність дітей у складі малих груп, створених з дітей одного віку, які функціонують відносно тривалий час (*І. Зверєва*).

Групова діяльність – це спільна діяльність членів групи, спрямована на вирішення певного завдання.

Групова діяльність – це процес організації пізнавальної колективної діяльності дітей, у якій встановлюється позитивний взаємозв'язок, що вимагає відповідальності від кожного учасника групи.

Групова діяльність – це суспільно корисна діяльність вихованців та вихователя, спрямована на спільне досягнення успіху.

Групова діяльність – це об'єднання людей на основі цілеспрямованої діяльності.

Групова діяльність – це спосіб організації спільних зусиль дітей для досягнення поставленої мети.

Погляди видатних педагогів на групову діяльність

➤ *Я. Коменський* стверджував, що індивідуальний метод навчання не можна розглядати як єдино правильний. На його думку, такий метод забезпечує ефективну організацію навчального процесу. Найбільш прийнятною основою організації навчання дітей педагог уважав принцип демократизму, тобто спільного навчання хлопчиків і дівчаток. Свої теоретичні положення Я. Коменський реалізовував на заняттях у залах із 300 і більше дітей, згрупованими по 10–15 осіб.

➤ *Й. Песталоцці* акцентував, що вмиле поєднання індивідуальної і групової навчальної діяльності допомагає успішному навчанню дітей, а їхня активність і самодіяльність підвищують ефективність заняття.

➤ Сутність групових форм навчальної діяльності *Дж. Дьюї* вбачав в організації педагогічної роботи, яка вимагала урахування основних імпульсів природного росту дитини, а саме:

- соціального (потреба у спілкуванні з іншими дітьми);
- конструктивного (потреба у русі, грі);
- дослідницького (потреба у пізнанні і розумінні речей);
- експресивного (потреба у самовираженні).

➤ Групові форми навчання активно впроваджували в педагогічну практику *наприкінці XVIII – на початку XX століття*. Саме на їх основі створено відомі системи навчання: *белл-ланкастерську*, *мангеймську* система вибіркового навчання, *дальтон-план*, *бригадно-лабораторний метод* та інші.

➤ Практика залучення кращих дітей до навчання інших була поширена у школах Західної Європи і найповніше реалізована в *белл-ланкастерській системі* навчання. Це система взаємного навчання, організації і методів навчання у початковій школі, коли старші учні, які навчаються краще, під керівництвом учителя проводять заняття з іншими учнями. Започткована в Індії у кінці XVII століття. Англійські *педагоги Ендрю Белл і Джозеф Ланкастер* незалежно один від одного у модифікованих варіантах перенесли

її до Англії. З початку XIX століття систему почали використовувати в різних країнах як дешевий і швидкий спосіб поширення грамотності.

➤ У 1919 році учителька *Х. Паркхерст* з американського міста Дальтон (штат Массачусетс) запропонувала організувати навчальний процес відповідно до Дальтон-плану (лабораторної системи занять). Загального розкладу занять не було, колективна робота тривала година, решту часу учні вивчали матеріал індивідуально, звітуючи про виконану роботу з кожної теми перед учителем-предметником.

➤ У XX столітті в США виникла форма навчання «*план Трампа*», розроблена американським педагогом, професором Д. Ллойдом Трампом. Суть цієї форми навчання полягала в поєднанні занять трьох видів: у великих аудиторіях – для кількох паралельних класів (до 150 осіб), у групах (до 20 осіб) та індивідуальних занять.

➤ Відомий педагог *С. Русова* підкреслювала, що індивідуалізація має особливе значення у навчанні дітей раннього віку, але «... далі з кожним роком інстинкт соціальний, інстинкт групування набирає більшої сили».

➤ Педагог *А. Макаренко* вважав, що колектив (загін) – це група дітей (7-15), які об'єднані спільною метою і діяльністю для досягнення цієї мети.

➤ *Н. Лубенець* високо цінувала можливості дошкільного періоду у становленні особистості людини. Педагог підкреслювала, що спільна діяльність дітей, колективні ігри позитивно впливають на формування таких якостей, як відповідальність за доручену справу, уміння узгоджувати свої дії з діями інших, взаємодовіра та взаємодопомога.

➤ *Наприкінці 20-х – на початку 30-х років XX століття* в СРСР, у тому числі й в Україні, почали використовувати *бригадно-лабораторний метод* як одну з організаційних форм навчання. Він передбачав спільну роботу класу (групи), колективну роботу бригади (ланки) та індивідуальну роботу кожного учня. Діти спільно складали план роботи до конкретної теми, обговорювали завдання, які повинні виконати бригади (ланки) і окремо – кожен учень. На спільних заняттях педагог пояснював складний для самостійного

опрацювання матеріал у формі бесід та розповідей, читав уголос статті, якщо діти не могли прочитати їх самостійно.

➤ Вагомий внесок у теорію та практику організації групової діяльності зробив *І. Чередов*, який обґрунтував класифікацію форм навчальної роботи – ланкові, бригадні, парні, кооперативно-групові та диференційовано-групові У праці «Форми навчальної роботи» *І. Чередов* розглядає ланкову форму навчальної роботи, яка передбачає організацію навчальної діяльності постійних груп учнів (4-6 осіб), залучення групи до спільного планування навчальної діяльності, сприйняття і вивчення інформації, обговорення, взаємний контроль.

➤ Проблеми розвитку співпраці дітей на заняттях в дитячому садку дослідила *А. Усова*. У монографії «Система форм навчальних занять» педагог вказує на те, що діяльність дітей на заняттях є індивідуальною, проте у процесі можуть виникати умови для взаємної допомоги, прояви уваги до однолітка. «Чим більше налагоджується навчання в колективі, тим більше у дітей розвивається уважне ставлення до слів і дій не тільки вихователя, а й один одного». *А. Усова* також звертає увагу на те, що навчання на заняттях повинно стати засобом розвитку дитячих взаємин.

➤ Відомі педагоги *Т. Поніманська, І. Дичківська, О. Козлюк, Л. Кузьмук* акцентують на соціальному розвитку дитини дошкільного віку та спільній діяльності дітей. Вони наголошують, що загалом атмосфера закладу дошкільної освіти, спілкування, спільна діяльність дітей має сприяти збагаченню соціального досвіду дошкільника. Тому разом із запланованими, підготовленими формами роботи варто використовувати і позапланові події

Способи об'єднання дітей у групи, що значною мірою визначають ефективність подальшої групової роботи

1. *За бажанням.* Об'єднання у групи відбувається за взаємним вибором: «Об'єднайтеся у групи по 4-6 осіб». Процедура об'єднання за бажанням може мати непередбачувані наслідки. Одні дошкільники обирають тих, кому симпатизують, другі – тих, які зможуть допомогти під час виконання завдання; треті – тих, з ким можна буде відчувати себе лідером. Тому такі групи можуть працювати по-різному: одні розв'язуватимуть ігрове завдання, інші – міжособистісні проблеми, треті – займатимуться особистими справами. Проте це не означає, що такий спосіб розподілу завжди буде неефективним. Його можна успішно застосовувати в тому випадку, коли педагог добре знає своїх дітей, або коли дошкільники лише вчаться працювати в групі та їм важливий не результат, а процес. Таке навчання часто проходить більш комфортно в групі емоційно близьких дітей.

2. *Випадковим чином.* Цей спосіб об'єднання у групи передбачає випадковий вибір: дошкільники обирають членів групи не за взаємним бажанням, а за волею випадку (діти, які в інших умовах не взаємодіють між собою). Робота у такій групі розвиває в дітей дошкільного віку вміння пристосовуватися до нових умов діяльності та до різних партнерів. Інколи учасники таких груп беруть на себе обов'язки та функції, які їм не властиво виконувати у повсякденному житті. Наприклад: керувати тим, хто звик бути виконавцем; підкорятися вимогам іншого тим, хто завжди керував тощо. Цей спосіб об'єднання груп корисний у тих випадках, коли вихователь ставить мету – навчити дітей прийомів співробітництва. «Випадкові» групи можна формувати у різний спосіб:

- жеребкуванням;
- об'єднанням тих, хто сидить поруч (перших 3-6 осіб, які сидять у колі й т.д.);

– за допомогою імпровізованих «фантів» (одна дитина із закритими очима називає номер групи, до якої має увійти дошкільник, на якого вказує вихователь у даний момент тощо).

3. *За певною ознакою.* Певну ознаку для об'єднання групи задає вихователь або обраний учасник. Наприклад, можна об'єднати дітей за кольором очей (зелені, сіро-блакитні, карі); за улюбленим кольором; за першою буквою імені; за порою року, коли припадає день народження тощо.

Цей спосіб є особливим, оскільки об'єднує дітей, які рідко взаємодіють між собою, або взагалі не спілкуються. Проте вже з самого початку організації взаємодії задається певна спільна ознака, яка допомагає зблизити членів групи. Виділення певної спільної риси, яка об'єднує й одночасно відокремлює від інших, створює основу для емоційного сприйняття один одного в групі та певного віддалення від решти дітей. Це може бути доцільним в одних ситуаціях і небезпечним в інших.

4. *На вибір «лідера».* Цей спосіб доречно використовувати з дітьми старшого дошкільного віку. «Лідера» може призначати вихователь або ж його обирають діти. Формування груп здійснюють самі «лідери». Наприклад, вони по черзі називають імена тих, кого хотіли б узяти до своєї групи. Часто «лідери» вибирають тих, хто справді здатний результативно працювати. Педагогам слід пам'ятати, якщо в колективі є аутсайтери, тому слід обережно застосовувати цей спосіб. Адже ситуація вибору в команду може бути надзвичайно болісною. Проте вихователь може зробити «не обраних» дітей «лідерами» з метою підвищення рівня їхньої активності.

5. *На вибір педагога.* Вихователь об'єднує дітей у групи за важливою для нього ознакою, за якою розв'язує певні педагогічні завдання. Наприклад, об'єднати дошкільників зі схожим темпом роботи, зі схожими інтелектуальними можливостями, або створити рівні за здібностями групи. При цьому педагог може й не пояснювати дітям принцип об'єднання.

**Ігри та вправи на зближення дітей, їх згуртування, уміння діяти
у спільній діяльності**

**(Автор – О. Клугман, практичний психолог ДНЗ № 26,
м. Прилуки, Чернігівська обл.)**

Гра «Голка з ниткою»

Мета: розвивати вміння взаємодіяти, узгоджувати свої рухи з рухами інших дітей; виховувати згуртованість.

Хід гри: Діти шикуються одне за одним у колону, кожний береться обіруч за пояс попереднього. Перший у колоні – «голка», решта – «нитка». За сигналом педагога «голка» рухається у вільному напрямку. Куди йде «голка», туди й «нитка». Потрібно, щоб «нитка» не розірвалася. Наприкінці гри педагог підсумовує: «Діти, будьте такі ж, як голка з ниткою: нерозлучні й дружні».

Варіант гри: «Голка» з «ниткою» «вишивають» візерунок (його заздалегідь малюють крейдою на асфальті).

Вправа «Гармонійний танок»

Мета: вчити узгоджувати власні рухи з рухами товариша, розвивати почуття відповідальності за іншу людину.

Хід вправи: Діти стають парами, і беруться за руки. Одній дитині в кожній парі зав'язують очі. Під легку музику виконуються довільні танцювальні рухи. Потім зав'язують очі партнеру. Наприкінці діти дякують одне одному за гармонійний танок. Запитання до них: «Що ви відчували із зав'язаними очима? Як вам допомагав партнер (партнерка)? Як ви танцювали?»

Вправа «Добра тваринка»

Мета: розвивати почуття спільності, близькості з іншими людьми, творчу уяву, вміння відчувати себе й інших.

Хід вправи: Діти, ставши у коло та, побравшись за руки (чи поклавши їх одне одному на плечі), уявляють себе однією великою доброю твариною.

Педагог пропонує послухати, як вона дихає, тобто подихати разом (на вдих малята ступають крок уперед, на видих – крок назад). Дорослий додає: «Так тваринка не лише дихає, а й так само чітко й рівно бється її велике, добре серце». (Стук – крок уперед, стук – крок назад). Педагог зауважує: «Ми ніби стали єдиним цілим, нам затишно й спокійно. Так має бути завжди».

Варіант вправи: Діти уявляють себе великим круглим добрим Колобком (Капітошкою), прислухаються до свого дихання та дихання товаришів.

Вправа «Поділимося добротою з друзями»

Мета: розвивати увагу до товариша, почуття емпатії, мову жестів, міміку; виховувати доброзичливість.

Хід вправи: Діти стають у коло, по черзі потискають одне одному руки, вітаються, додаючи до слів привітання свої побажання. Наприкінці діти обирають найкраще побажання.

Варіант вправи: Малята без слів, за допомогою жестів і міміки демонструють радість від зустрічі одне з одним та свої побажання.

Творчі студії взаємодії

**(Автор – С. Нечай, канд.пед.наук, старший науковий співробітник
лабораторії дошкільного виховання)**

Студія скульпторів

Діти спільно вирішують, персонажа якої казки вона ліпитимуть, складають розповідь, обігрують її й показують іншим командам, які мають назвати казку.

Художній салон

Діти спільно визначають, який пейзаж вони створюватимуть у техніці аплікації (з круп, солоного тіста чи інших матеріалів), складають розповідь про цю картину, дають їй назву.

Студія архітекторів

Діти самостійно вирішують, що будуватимуть і які набори для конструювання використовуватимуть. Потім дають назву своїй роботі й складають про неї розповідь. Члени інших команд висловлюють свої враження.

Дидактичні ігри для дітей старшого дошкільного віку
«Звукове лото»

Мета:

Навчальна:

➤ формувати загальне уявлення про звук, вміння чути і визначати приголосні звуки [м], [б], [в], [г], [д] на початку, в кінці та середині слова на основі пропонованих предметних малюнків.

Розвивальна:

➤ розвивати фонематичний слух, увагу, мислення, пам'ять, мовлення.

Виховна:

➤ виховувати інтерес до гри.

Навчально-ігрове завдання: якнайшвидше визначати звук на початку, в кінці та середині слова на основі пропонованих предметних малюнків.

Правила гри: Кожна група отримує своє індивідуальне завдання. Відповіді дітей оцінюють інші групи, піднімаючи карточку «+», якщо згодні із відповіддю, карточку «-» – не згодні.

Ігрові дії: правильно визначати положення звука.

Матеріал: демонстраційне зображення предметів.

Хід гри:

– Діти, сьогодні у нас незвичайна подія – день народження приголосних звуків. Вони запрошують нас у гості. А чи ходимо ми на день народження без запрошення і подарунків? (Ні).

– Тому перед кожною групою постає незвичайне завдання:

1 група: запросити казкових героїв, ім'я яких розпочинається звуком [м].

2 група: приготувати святкові гостинці зі звуком [б].

3 група: принести подарунки, обравши з предметних картинок квіти, ляльковий одяг, іграшки тощо, із звуком [в].

4 група: запросити птахів, звірів, комах, які б могли завітати на день народження до звука [г].

5 група: висловити слова побажання, у яких звук [д] зустрічається на початку, середині та в кінці слова.

– Звуки вдячні за цікаве та веселе святкування свого дня народження.

Таким чином, діти дошкільного віку в захоплюючій ігровій формі опановують світ звуків.

«Добре – погано»

Мета гри:

Навчальна:

- учити дітей обґрунтовувати свої відповіді;
- вправляти в умінні розпізнавати добрі та погані вчинки, описувати їх та давати їм оцінку.

Розвивальна:

- розвивати дружні стосунки, бажання допомагати;
- розвивати вміння розрізняти у художніх сюжетах добрих та злих персонажів;
- розвивати зв'язне мовлення дітей.

Виховна:

- виховувати позитивні емоції, бажання творити добро.

Навчально-ігрове завдання: розпізнати у сюжетних картинках добрі та погані вчинки, описати та дати їм оцінку.

Правила гри: У грі беруть участь усі діти, яких об'єднали у групи).

Перед дітьми кожної групи – ілюстрації до казок.

Кожна група має оцінити вчинок, зображений на малюнку та описати його (*Який вчинок зображений на малюнку? Чому Ваша група так вважає?*).

Результат гри: У результаті гри діти мають уміння розпізнавати добрі та погані вчинки, давати їм оцінку.

Дошкільник повинен навчитись обґрунтовувати відповідь, яку обговорили усі учасники групи.

Виховувати позитивні емоції, гуманні стосунки між дітьми, культуру ведення діалогу, відповідальність за результати своєї праці, уміння доводити і відстоювати свою думку, а також прислухатися до думки товаришів.

Навчально-ігровий матеріал: сюжетні картинки (ілюстрації до казок).

Хід гри:

Запропонувати дітям послухати розповідь про Червону Шапочку.

«Одного осіннього дня Червона Шапочка відправилася у гості до бабусі. Йшла густим лісом, йшла, як раптом навпроти неї з'явився вовк. Каже він: «О, хто в нас тут, Червона Шапочка! Якщо хочеш, щоб я тебе відпустив, допоможи мені розібратися із завданням. Бо я щось у цих хороших манерах нічого не розумію, а двійку в школі отримати не хочу!»

Вихователь: Давайте допоможемо Червоній Шапочці, щоб вовк її швиденько відпустив.

– Діти, що для Вас означає «добро». Що означає «зло»? Справді, справжня людина – це людина добра, щира і сердечна, яка вмє любити і співчувати. Тому, кожному слід прагнути розвивати у собі найкращі якості. Проте, ми недосконалі, у кожного є якісь вади, недоліки. Але людина здатна їх виправляти, виробляти гарні звички. Потрібні для цього лише бажання і сила волі. Тому ми маємо допомогти вовчикові не потрапити в біду та пояснити про добре та погане.

Кожна група отримала безліч фрагментів малюнка різної форми, за допомогою яких, ви отримаєте сюжетну картинку (ілюстрацію) до казки. Вам необхідно швидко скласти зображення та дізнатися, з якої казки герої, колективно оцінити вчинок (вказати на помилку героя) та описати його.

Казки: «Лисиця і Журавель» (українська народна), «Теремок» (українська народна казка), «Телесик» (українська народна казка), «Півник і двоє мишенят» (українська народна казка).

– Бачите, персонажі казок роблять не лише погані вчинки, а й багато гарного та доброго. Тож намагаймося берегти і примножувати добрі вчинки,

щоб Ваші обличчя були завжди радісні від того, що ви зробили добро. Ми врятували Червону Шапочку і допомогли вовчикові.

«Казки для Зайчика»

Мета гри:

Навчальна:

➤ вчити дітей переказувати казку на основі серії дидактичних картинок самостійно;

➤ закріпити вміння складати розповідні, поширені речення;

➤ закріпити словник епітетами та порівняннями.

Розвивальна:

➤ розвивати мовлення дітей, увагу, мислення та пам'ять.

Виховна:

➤ виховувати інтерес до гри;

➤ виховувати повагу до однолітків та вміння вислуховувати.

Ігрове завдання: розмістити картинки у певній послідовності, відповідно до гри.

Правила гри:

У грі мають брати участь усі діти, об'єднані у групи по 5-7 осіб.

Діти розкладають картки послідовно за змістом казок та переказують її.

Ігрові дії:

Дітям необхідно послідовно розкласти картки за змістом казки та переказати їх.

Дошкільники розглядають картки, які лежать на столі.

Після прохання вихователя: «Розкладіть картки послідовно за змістом казки», діти згадують та обговорюють зміст казки, розкладають картки та розповідають казку в ролях.

Після того, як картки розкладено, дошкільники переказують казки частинами.

Результат гри:

Діти розподіляють картки послідовно за змістом казки засобами театралізації.

У результаті гри діти отримують уявлення про різноманітний світ народних казок. У дітей розвивається зв'язне мовлення, збагачується словник за рахунок значної кількості епітетів. Діти проявляють зацікавленість до гри та світу казок.

Перемагає та група, яка правильно переказує казку, використовуючи засоби виразності (міміку, жести, інтонацію тощо).

Ігровий матеріал: демонстраційні картки до українських народних казок: «Коза-дереза», «Котик і півник», «Лисичка і журавель», «Солом'яний бичок» та інші.

Хід гри:

Вихователь пропонує послухати розповідь про маленького зайчика, якому сумно у лісі.

«У мальовничому ліску, на галявині, злегка видно сіренькі маленькі вушка...Та це ж зайчик-Вуханчик сидить собі тихесенько. Нумо-нумо,

здається, він сумує. А ось ще хтось показався. Це проходила повз маленька дівчинка Маринка і запитала:

– Що сталось, Вуханю? Ти чому такий сумний?

– Ох, як давно я не чув ніяких цікавих казок, а я їх так люблю. Через це і сумую.

Тоді дівчинка і каже:

– Не хвилюйся, я знаю діток, які нам допоможуть і розкажуть тобі багато чудових казок.

Саме вас мала на увазі Маринка. Тож давайте розженемо сум зайчика і розкажемо йому багато цікавих казок. Нам потрібно об'єднатися у 5 груп. А допоможе нам ось цей чарівний клубочок від Зайчика-Вуханьчика. Давайте встанемо у коло та промовимо такі чарівні слова:

*«Ти котись, котись клубочок,
Попереду у лісочок.
Покажи ти дітлахам,
Як до казок потрапить нам».*

– Кожна група отримала конверт із сюжетними картинками.

– Діти, ми з вами допомогли Зайчику потрапити у світ казок. Йому дуже сподобалися ваші казки. Проте, він хоче відзначити найкращі. Зайчик дякує вам за допомогу і повертається до своєї домівки.

Чий хвост?»

Мета гри:

Навчальна:

- вчити дітей утворювати прикметники чоловічого і жіночого роду за допомогою суфіксів -ий, -ач, -яч;
- закріпити вміння добирати ознаки до предмета;
- активізувати словник дітей словами-назвами: лисячий, вовчий, білячий тощо;
- формувати уявлення про живу природу та її мешканців.

Розвивальна:

- розвивати увагу, мислення, пам'ять, мовлення;
- розвивати у дітей вміння діяти за вказівками вчителя.

Виховна:

- виховувати вміння працювати в парах (групах), слухати один одного;
- виховувати у дітей любов і дбайливе ставлення до тварин.

Навчально-ігрове завдання: знайти, де чий хвіст і назвати словом, що відповідає на запитання *який? чий?*

Правила гри: Діти об'єднуються у групи за допомогою пазлів. Вихователь розповідає казку, яку вони уважно слухають. Потім зачитує речення, яке діти мають відгадати: чий це хвіст і назвати відповідний прикметник.

Перемагає та група, яка виконає завдання правильно і швидко за інших.

Матеріал: зображення тварин та їх хвостів.

Хід гри:

– Кожен з Вас отримав картку (або із зображенням тулуба, або хвоста). Вам потрібно утворити тварину з даних частин, яка об'єднає вас у групи. Тож швидше складайте *(лунає музичний супровід)*.

– Діти, послухайте розповідь:

«Якось прокинулися тварини у лісі і не знайшли у себе своїх хвостів. Вони вирішили, що вночі вітер відірвав хвости і розніс їх по лісі. От і пішли звірі шукати свої хвости. Давайте допоможемо їм?! Але хвости сховалися у лісі і щоб їх відшукати, треба вміти правильно відповідати на запитання: «Чий це хвіст?»».

Запитання до першої групи: На дереві висить руденький та пухнастий хвіст білки. Чий це хвіст? (Білячий).

Запитання для другої групи: А під дубом лежить хвіст ведмедя. Чий це хвіст? (Ведмежий).

Запитання для третьої групи: У лісі, на стежці знайшовся і хвіст вовка. Чий це хвіст? (Вовчий).

Запитання для четвертої групи: Під кущем лежить маленький, куций, сіренький хвіст зайчика. Чий це хвіст? (Заячий).

Запитання для п'ятої групи: І ще видніється рудий, пухнастий хвіст лисиці. Чий це хвіст? (Лисячий).

Запитання для шостої групи: На дереві висить закручений, сіренький хвіст миші. Чий це хвіст? (Мишачий).

Наступне завдання для усіх груп: дібрати ознаки до тварини.

Цю гру можна провести і про свійських тварин: хвіст собаки – собачий, хвіст кішки – котячий, хвіст корови – коров'ячий, хвіст кози – козячий, хвіст свинки – свинячий.

Сюжетно-рольові ігри

друга молодша група «Малята» (четвертий рік життя)

«Сім'я»

Мета: Учити дітей творчо відтворювати в іграх побут сім'ї; вчити дітей створювати для задуманого сюжету ігрову обстановку; формувати позитивні взаємини між дітьми, етичні відчуття (гуманності, любові, співчуття тощо). Розвивати інтерес до гри. Виховувати повагу один до одного.

Ігровий матеріал: ляльки, іграшковий посуд, меблі, ігрові атрибути (фартухи, хустинки), музичні інструменти.

Підготовка до гри: проведення ігор-занять: «У мене є братик», «Мамине свято», «Свято в сім'ї», «День народження ляльки»; бесіди про взаємини в сім'ї; спільні ігри з дітьми молодшої групи та старшої груп.

Ігрові ролі: дідусь, бабуся, онук, онучка, мама, тато, брат, сестра.

Хід гри:

Гру вихователь може розпочати з читання художнього твору Н. Забіли «Ясоччин садок», одночасно в групу вноситься нова лялька Ясочка. Після читання оповідання педагог пропонує дітям пограти так, як Яся, допомагає приготувати іграшки для гри. Потім вихователь може запропонувати дітям пофантазувати, як би вони грали, залишившись дома самі.

У наступні дні вихователь разом з дітьми може обладнати будиночок на майданчику чи в ігровій кімнаті, в якому буде жити Ясочка. Для цього потрібно прибрати в будиночку: помити підлогу, повісити штори на вікна.

Потім вихователь пропонує дітям самостійно пограти в «сім'ю», спостерігаючи з боку за грою.

«Дитячий садок»

Мета: Розширити знання дітей про призначення дитячого садка, про професії тих людей, які в ньому працюють: вихователь, помічник вихователя, кухар, музичний керівник та інші.. Розвивати комунікативні, творчі здібності,

мислення, уяву. Виховувати у дітей бажання наслідувати дії дорослих, дбайливо ставитися до своїх вихованців, доброзичливе ставлення дітей до спільних ігор.

Ігровий матеріал: іграшки, які необхідні для гри в дитячий садок.

Підготовка до гри: спостереження за працею помічника вихователя в груповій кімнаті; проведення дидактичних ігор: «Підготуємо для ляльки групову кімнату», «Підготуємо для ляльки спальну кімнату» (ігрові дії: розстилати, застилати постільну білизну; роздягати, одягати ляльку; укладати її спати; співати колискові, примовлянки), «Ляльки за обідом» (ігрові дії: мити руки, накривати на стіл, годувати, дякувати, прибирати); спостереження за працею помічника вихователя в спальній кімнаті; спостереження за працею помічника вихователя в їдальні; читання уривків із вірша Н. Забіли «Про дівчинку, яка нічого не їла»; Г. Бойка «Маленькі кухарі»; оповідання Н. Забіли «Ясочин садок»; К. Чуковського «Мийдодир»; Г. Демченко «Таня».

Хід гри:

Вихователь розпочинає гру з екскурсії дитячим садочком. Під час екскурсії вихователь звертає увагу дітей на те, що у дитячому садочку багато дітей. Усім у садочку живеться весело та цікаво, тому що про них піклуються дорослі: вихователь грається з дітьми, навчає їх; помічник вихователя годує дітей, прибирає у кімнатах; медсестра стежить за станом здоров'я дітей, робить щеплення; музичний керівник проводить музичні заняття; кухар готує їжу тощо. Після екскурсії вихователь запитує дітей, що вони бачили, пропонує кожному спробувати бути кухарем, помічником вихователя, вихователем, музичним працівником. Вихователь спочатку сам показує дії з предметами. Наприклад, граючи роль кухаря, вихователь добирає необхідні предмети для приготування супу: каструлю, ложку, моркву, картоплю тощо. При цьому вихователь використовує предмети-замінники. Після цього пропонує одному з дітей «зварити суп».

Рухливі ігри

«Пташка та пташенята» (друга молодша)

Мета: учити дітей ходити та бігати в різних напрямках, не наштовхуючись один на одного. Сприяти удосконаленню координації рухів, загальної вправності, умінню узгоджувати свої рухи. Розвивати спритність. Поліпшувати орієнтування в просторі. Виховувати організованість, увагу.

Матеріал: шапочки, обручі, крейда.

Хід гри. Вихователь об'єднує учасників гри у чотири-п'ять підгруп, у кожній по шестеро-восьмеро дітей. Кожна підгрупа «пташенят» має свою хатку – «гніздо» (коло діаметром 3 м, накреслене на землі або викладене скакалкою, обруч тощо), у кожній підгрупі своя «мати-пташка».

Вихователь.

Пташечка мила

Під стріхою гніздо звила,

Над гніздечком кружляла,

Діток споглядала.

Полетіли пташки гуляти,

Собі їжу шукати.

Діти вибігають із «гнізда», стрибають, махають руками, ніби пташки крилами, бігають майданчиком.

Після слів вихователя:

Пташенята не баріться,

Всі в гніздечка поверніться!

Пташенята разом зі «своєю мамою» повертаються в «гніздо» і стають в коло. «Пташка-мати», «вкладаючи зернятко в долоні годує їх»

Рекомендації до гри: «Пташки» вилітають із гнізда» та повертаються до нього тільки за сигналом вихователя.

Ускладнення 1. Збільшення відстані для перебіжок.

Ускладнення 2. Перебіжки з завданнями.

«Кішка і кошенята» (друга молодша)

Мета: удосконалювати вміння підлізати під мотузкою або дугою, пролізати в обруч. Розвивати пластику, гнучкість, спритність, швидкість реакції. Поліпшувати рівновагу, координацію рухів, загальну вправність. Виховувати увагу, організованість.

Матеріал: шапочки, мотузка, обручі, дуги.

Хід гри. Вихователь об'єднує дітей у три підгрупи. Одна з них – «кішки», решта – «кошенята». Кожна «кішка» з двома «кошенятами» сідає в відокремленому місці перед дугою, або обручем, прив'язаного до стільця на відстані 1,5 – 2 м одне від одного.

Вихователь:

*В мамі кішки кошенята
Дуже люблять погуляти.
Ось біжать вже до паркану,
Перестрибнули цю яму,
Ще пробіглися всі трішки,
То вони шукають мишку.*

«Кошенята» підлазять по черзі під дугу, пролазять в обруч і стрибають кілька раз на двох ногах.

*«Няв»! – почули малюки,
Мчать до мамі залюбки.*

За сигналом вихователя «кішки» починають нявкати. «Кошенята» повертаються в свої «хатки». При повторенні гри діти міняються ролями.

Рекомендації до гри. Спочатку краще проводити тільки з підгрупою. Вихователеві слід назвати дітей, які правильно виконали всі завдання і першими повернулися на свої місця.

Ускладнення 1. Зменшити висоту під дугою.

Ускладнення 2. Поставити перешкоди при перебіжках.

Ускладнення 3. Збільшити відстань перебіжок.

«Знайди свій будиночок»

Мета: вправляти дітей в ходьбі та бігові в різних напрямках, не наштовхуючись одне на одного, імітаційних та танцювальних рухах. Формувати вміння узгоджувати рухи і текст. Сприяти розвитку пластички, орієнтування в просторі, пізнавального інтересу до навколишнього світу. Сприяти розвитку емоційної сфери. Спонукає до прояву особистих вподобань. Виховувати увагу, спостережливість.

Матеріал: обручі, крейда, різнокольоровий мотузок для позначення будиночка.

Хід гри. Вихователь об'єднує дітей в дві підгрупи. Одну садить на лаву, або стільці на одному боці майданчика (зали), другу – на протилежному.

Вихователь:

*Я будиночок будую,
Стіни рівні в нім мурую.
Дах трикутний, ще й віконце,
Щоб туди дивилось сонце!
Я щодня іду, гуляю,
Ходжу, бігаю, стрибаю.*

Діти розходяться вріднобіч, ходять і бігають за бажанням.

*Вечір нічку вже веде,
Хто будинок свій знайде?*

Діти поспішають на свої місця (до будиночка) і сідають на свої стільці.

Рекомендації до гри. Під час гри вихователь нагадує дітям, щоб вони не наштовхувалися одне на одного.

Ускладнення 1. Збільшити відстань до мети (вихователя).

Ускладнення 2. Поставити ворітця для пробігання між ними.

Ускладнення 3. Поставити вузькі доріжки з мотузок по яких мають прибігти діти.

Ускладнення 4. На шляху розмістити різні дрібні речі, щоб діти зібрали.

«Кошенята й цуценята» (середня група)

Мета: удосконалювати вміння лазити по гімнастичній стінці довільним способом, після виконання ходьби, бігу врізнобіч. Розвивати силу, гнучкість, спритність, швидкість реакції. Поліпшувати рівновагу, координацію рухів, загальну вправність. Виховувати увагу, організованість.

Матеріал: шапочки, предмети для перешкод.

Хід гри. Діти об'єднуються в дві підгрупи – «кошенята» і «цуценята».

«Кошенята» знаходяться біля гімнастичної стінки, «цуценята» – на протилежній стороні майданчика в будиночках за гімнастичними лавками. Вихователь пропонує першій групі дітей – «кошенятам» – побігати легко і м'яко.

Вихователь і діти:

*Ми маленькі кошенята,
Маєм гострі зубенята.
Мордочки привітні,
Лапки оксамитні.*

Вихователь:

*Всі тікайте, кошенята,
Йдуть гуляти цуценята!*

Друга група дітей перелазить через лавки і біжать за «кошенятами» і гавкають. «Кошенята», нявкаючи, швидко залазять на гімнастичну стінку. Після 2-3 повторень, діти міняються ролями, і гра триває.

Рекомендації до гри. Заохочувати дітей до імітації рухів кошенят та цуценят.

Вихователеві слід слідкувати за безпечним перелітанням через перешкоду.

Ускладнення 1. Ввести умовний сигнал для гри (для «кошенят» – дзвіночок, для «цуценят» – бубон тощо)

Ускладнення 2. Поставити перешкоди при перебіжках та під час «гри кошенят».

Ускладнення 3. Збільшити відстань перебіжок.